

Uchwała
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

z dnia ... 2023 r.

w sprawie upamiętnienia Pawła Stalmacha

Paweł Stalmach był polskim dziennikarzem, publicystą, działaczem społecznym i narodowym, budzicielem Polskości na Śląsku Cieszyńskim. Z okazji zbliżającej się 200-setnej rocznicy jego narodzin, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej upamiętnia tego polskiego patriotę.

Paweł Stalmach przyszedł na świat w 1824 roku w Bażanowicach – niewielkiej wiosce, położonej nieopodal Cieszyna. Żył w burzliwym XIX wieku, okresie ogromnych zmian, które miały wpływ na formowanie się zarówno społeczeństw, jak i narodów. Nie był tym zmianom obojętny, co więcej: miał na ich kształt znaczący wpływ.

Po ukończeniu szkoły powszechnej i gimnazjum ewangelickiego w Cieszynie, jako dziewiętnastolatek, podjął naukę w ewangelickim liceum w Bratysławie. To tam, poznawszy wielkiego słowackiego budziciela narodowego Ludovita Štúra, zetknął się nie tylko z ideami romantyzmu, lecz i bogatą twórczością polskich romantyków, co wywarło wpływ na kształtującą się w nim tożsamość narodową.

Swoją wiedzę pogłębiał podczas studiów na Wydziale Teologii Protestanckiej w Wiedniu, utrzymując kontakty z polskimi działaczami narodowymi na Śląsku Cieszyńskim. W maju 1848 roku uczestniczył w Zjeździe Słowiańskim w Pradze. Podczas słynnego wystąpienia zadeklarował on, w imieniu Ślązaków Cieszyńskich, przynależność do narodu polskiego, apelując przy tym o wprowadzenie języka polskiego do szkół i urzędów.

W tym samym roku współtworzył pierwsze polskojęzyczne czasopismo na Śląsku Cieszyńskim, czyli „Tygodnik Cieszyński” (od 1851 roku ukazujące się pod tytułem „Gwiazdka Cieszyńska”), będąc jego redaktorem naczelnym, a później wydawcą. Przez swoją pracę dziennikarską Paweł Stalmach miał ogromny wpływ na budowanie świadomości narodowej wśród Polaków – w działalności publicystycznej walczył o równe prawa dla ludności polskojęzycznej, protestował przeciwko germanizacji, apelował o połączenie Śląska Cieszyńskiego z resztą ziem polskich. Był ponadto swoistym dyplomatą Polskości, z którego głosem liczyli się zarówno przedstawiciele innych sąsiednich narodów słowiańskich, jak i politycy wiedeńscy – choć za swoją działalność antypaństwową wobec Monarchii Austro-Węgierskiej był kilkakrotnie więziony. Budował poczucie wspólnoty między polskimi katolikami i ewangelikami ze Śląska i do dziś ma szacunek obu tych społeczności. Stanowił wzorzec i drogowskaz dla późniejszych polskich działaczy narodowych.

W przyszłym roku będziemy obchodzić 200-lecie urodzin tego bohatera Śląska Cieszyńskiego. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej upamiętnia Pawła Stalmacha, wielkiego Polskiego patriotę, przekonany o wyjątkowym znaczeniu jego działalności.